O vijand, hebt gij door uw macht
't Verwoesten voor altoos volbracht?
Hebt gij de steden gansch verdorven?
Is haar gedachtenis verstorven?

Op welke min of meer pathetische vraag het nuchtere antwoord zou kunnen luiden: dat zij verre. Want de vijand maakte geen ruïnes; hij is zelf een ruïne geworden:

De vijanden zijn omgekomen, ruïnen voor eeuwig....

En niet de vijand heeft heilige steden verwoest, doch God heeft de vijandige steden omgekeerd:

en de gedachtenis is vergaan van de steden, die Gij (God) vernield hebt. (N. 9:7.)

Hier zingt dus de gemeente precies het omgekeerde van wat de bijbel zegt. Ze had het nog beter met Vondel kunnen houden:

Gij snoerde 't Heidendom den mont.
De boosheit ging te gront.
Gy hebt ze aen stof gewreven,
Zoo kleen gemorselt, dat 'er niet
De bloote naam van overschiet,
Die uitging met haer leven.
De vyand quam geweer te kort.
Gy hebt zijn steden omgestort.
Zyn naem gedachtenis en huis
Verdween met een gedruisch.....

Zeer moeilijk is ook te verbinden het rijm van 10^5 met de juiste vertaling:

„Zijn handelwijs baart altijd smart op smart,
Terwijl zijn oog naar straf noch oordeel ziet,"

aldus zingen wij. Maar wat wij, eenigszins deftig, het Asafs-„probleem" plegen te noemen, komt niet hier, doch wel bij Noordtzij uit:

Altijd is zijn weg voorspoedig;
ver blijven hem uw gerichten. (10:5.)

En zoo is dus niet de bedoeling, dat subjectief de goddelooze niet let op het gericht, zooals de berijming wil, maar dat objectief het gericht, de moeite hem ongemoeid laat: „hij kent niet de wisselingen der fortuin" (Noordtzij).

En wederom: precies het tegenovergestelde van wat er staat, zingen wij. In 10^4 heet het:

Zijn tong bedekt de moeit' en 't zielsverdriet;
Zijn boosheid is met valschen schijn vernist.

De tweede regel, in het te vermoeden hollandsch overgezet zijnde, bewijst, dat de dichter-rijmer-dokter Voet bedoeld heeft te zeggen, dat de goddelooze de moeite en het verdriet, dat hij een ander aandoet, bedekken wil, het verbergen wil; dat niemand het weten mag. Maar juist omgekeerd is de bedoeling: de tong „verbergt" niet, maar „bergt" onheil en verderf, is er als 't ware een voorraadsschuur van, een magazijn van leugen; een voorstelling, die overeenkomt met 140:4; zie 10:7.

En dan psalm 16, de mooie, maar hier verhaspelde zang! Reeds jaren geleden is in onze kerkelijke belangstelling ingedragen de vertaling van Prof. M. Noordtzij. Van het totaal onbegrijpelijke raadsel, dat de Statenvertaling ons opgeeft in 16: 2, 3 maakte de hoogleeraar zich los en vertaalde:

Ik zeg tot den Heere: „mijn Heer zijt Gij;
voor mij is er geen goed boven U!"
Maar tot de heiligen, die in het land zijn:
„zij zijn de heerlijken; al mijn lust is in hen."

Die vertaling, als zij juist is, veroordeelt heel de berijming van 16^{1}, ^{2a}. De moderne C. B. Hylkema (Oud- en Nieuw-Calvinisme, 108) heeft óók op deze vertaling verkeerd gereageerd, toen hij, zeer ten onrechte, beweerde, dat de teksteritiek van Prof. Noordtzij geen regel uit den bijbel intact laat.

Maar kom aan, hij reageerde nog. Maar wat niet reageerde, dat is het gereformeerde volk; het zingt nog even rustig de berijming van 16^{5}. „Gij onderhoudt mijn lot", zegt de berijming van 16^{5}; maar Noordtzij leest: Gij maakt ruim mijn lot. En wat vs 4 (onber.) betreft, Noordtzij vertaalt:

Vele zullen worden de smarten van hen,
die een anderen (god) hebben ingeruild.
Ik zal niet plengen hun drankoffers van bloed
noch hun namen op mijn lippen nemen.

Maar onze berijming maakt ervan, begrijpelijk trouwens in dit moeilijke geval:

De snoode schaar, die rijke gitten geeft
Aan andre goön, verzwaart de smart in 't oordeel.

Het „uitruilen" van andere goden verdwijnt hier geheel. En zoo wordt ook niet begrepen de gedachte, dat de offeranden der tegenstanders onrein zijn, wijl er bloed aan kleeft, in strijd met de wet, alsook, dat de dichter de namen van die valsche goden (niet afgodendienaars) niet noemen wil:

'k Zal op 't altaar hun offerbloed niet plengen,
Noch ooit hun naam op mijne lippen brengen.

Ook psalm 17 is alleshehalve volmaakt weergegeven. Reeds spraken wij over het begin. Maar in vs 5 wordt de zekerheid („mijn schreden wankelden niet") omgezet in onzekerheid (wil mij voor struikelen bevrijden). Zeer vreemd doet, zelfs in ons koude klimaat, de beeldspraak aan van 17^{3}:

Zij zijn met vet als overtogen....

Maar men heeft dan ook (zie Baethgen) geen raad geweten met het „vet-hart" van 17:10: de ingewanden en het daarbij behoorende vet worden als zetel van het gevoel aangeduid (zie de beelden van rommelende ingewanden, enz.) en nu is hier bij de opponenten van den dichter alle gevoel afgestompt. In het beeld is het vet dus niet van buiten, (gelijk het rijm wil: overtogen met vet!), maar van binnen te denken: „zij zijn gansch zonder gevoel" (N.). En weer is Vondel er achter:

Mijn ramp en ongelucken
Vermurwen hen zoo luttel, dat ze 't hart
Voor mijne klaghten sluiten.

En wat hen betreft, die (17^{7})

„geen deel dan in dit leven wachten,
en maken van den buik hun god",

over hen spreekt nieuwere exegese heel anders:

„en vul hun buik met wat Gij voor hen hebt opgespaard".

Wie deze vertaling van 17:14 wil accepteeren, heeft althans dezen troost, dat hij niet langer behoeft te tobben over den zin van de Statenvertaling: „welker buik Gij vervult met uwen verborgen schat". En als het hem nog niet goed helder is, bedenke hij, dat de „straf" kan „opgespaard" worden voor den misdadiger, Job 21:19, dat ze het lichaam als een vuur opvult, Job 20:23, of ook, analoog aan dit geval, als een bittere spijze: Job 9:18, vgl. 21:25 (Baethgen). En hiermee is dan ook geheel de rest van 17^{7} als misvatting van den tekst te schrappen; want dat de misdadigers „weelde, schatten, staten" en al die andere heerlijkheden aan hun kinderen moeten overlaten bij den dood, is heelemaal niet waar: wat zij, de vaderen, aan hun kinderen overlaten, dat is die opgespaarde straf!

En dan psalm 18! Kent gij mooier, ook geweldiger lied? O ja, het is haast niet te doen, dat lied te verhollandschen, maar Voet heeft toch getracht het onder de knie te krijgen. Of het hem gelukt is? Ten deele wel; vooral in het laatste gedeelte is hij niet het ongelukkigst. Maar dat prachtige beginstuk... o Voet, wat doet iemand in de kou, die nooit in den storm geweest is?

Het begint al dadelijk:

'k Aanriep den Heer, wiens lof mijn harp vermeldt...

en U denkt aan smeltende gebeden, zachten harpklank. Maar „des vijands boos geweld", dat er vlak op volgt, had kunnen waarschuwen, dat alles hier een beetje forsch is:

Ik roep: „geprezen zij de Heere!" (N. 17:4.)

Uitroepteeken! En geen harp!

Maar wij zijn er nog niet. Lees 18^{7}:

het vuur Zijns monds verteerde,
Stak kolen aan, en wat Hem tegenstond.

Neen, ik spot niet, als ik bij deze ongelukkige zinsvorming denk aan: „hier zet men koffie en over". Maar wat is dat voor beeld? God steekt kolen aan; en ook wat Hem in den weg komt. Waren die kolen dan eerst doove kolen? En wordt vervolgens wat God op Zijn weg aantreft, verteerd? Zoo ja, dan is die in-vlam-zetting van de kolen een hulpmiddel bij het gericht, althans een manifestatie van gericht (maar welke!) en de tweede verbrandingsdaad is dan gericht zelf. Maar duister blijft het. Doch zie nu, hoe machtig is de tekst:

Rook ging op uit zijn neus;
een vuur uit zijn mond verteerde;
kolen ontvlamden door Hem. (N. 18:9.)

Hier worden dus de gloeiende kolen niet als vóór de theophanie presente en door God daarna in vlam gezette substanties geteekend, maar ze gaan van Hem uit, zijn majesteit komt er in mee: het zijn geen kolen, maar men ziet ze als kolen.

Evenmin wist Voet raad met 18:10: „duisternis was onder zijn voeten". Hij maakt ervan:

.... de grond,
Waarop Hij trad, was, in het oog der volken,
Gansch zwart, door dicht-opeengepakte wolken.

We laten nu de zinlooze inlassching: „voor het oog der volken", maar loopen, al is die bij eenig doordenken ook gemakkelijk te ontleden in bespottelijken zin. Maar nu één van beide: die wolken zijn de bodem, waarop God verschijnt, maar dan is de bodem niet zwart „door" wolken, omdat de wolken zelf dan de donkere bodem zijn; of: de bodem is de aarde, maar dan kan die niet zwart zijn door wolken, allerminst voor het oog der volken: want dan is het dikke mist; en een zonsverduistering is het beeld niet. Die is trouwens niet waar te nemen achter dicht opeengepakte wolken.

We komen tot 18^{4}.

In zijne tent, rondom Hem zoo vol luister,
Hield Hij zich schuil, verborg zich in het duister,
Door wolk op wolk....

Volgens deze interpretatie is er wel een schittering van luister, die zichtbaar is, maar in die schittering komt God Zelf niet te zien: Hij verbergt zich in het duister. Maar zelfs dàt mooie aspect kent de tekst zelf niet, die immers zegt: „Hij stelde rondom zich duisternis tot zijn tent" (N. 18:12). Dáár dus is het vreeselijke; en de „luister" van de tent is fantasie gebleken: àlles is donkerheid.

Stuitend is, weer in hetzelfde vers, ook dit:

Zijn gloed ontbond der wolken vaste banden;
Toen daalde vuur en hagel op de landen.

Hier is het allereerst al vreemd, dat de gloed, de hitte, de wolken, die eerst vast waren, los maakt, zoodat ze hagel en vuur (in onweer) laten „dalen op de landen". Gewoonlijk is bij hagelval de gloed niet zoo groot en ook pleegt bij onweer de gloeihitte wel er aan vooraf te gaan, maar dan zijn er juist geen wolken; pakken deze zich dreigend samen, dan betrekt de lucht en de gloed wordt minder. Maar men kan misschien de ontbinding van de vaste banden der wolken nog anders „uitleggen". Doch hoe strak en hoe mooi is het origineel: „Door den glans vóór Hem trokken zijn wolken voorbij, hagel en gloeiende kolen". (N. 18:13).

En wat, om verder te gaan, 18^{5} betreft: daar staat:

„de diepste kolk droogd' op een oogenblik,
en 't hart der aard ontblootte zich van schrik"

Maar van een uitdrogen der wateren is geen sprake:

de diepten der wateren werden gezien,
de grondvesten der aarde werden ontbloot. (N. 18:16.)

Niet het uitdrogende vuur, maar de opzwalpende stormwind heeft de golven opgejaagd, zóó hoog, dat de bodem te zien kwam. Vandaar dat men, enkele regels verder, zich ook niet behoeft af te tobben over de vraag, hoe „land èn water rooken" kunnen, want van dat rookende water staat niets in den tekst.

En om nu welhaast te eindigen: niet de arm van den dichter verbreekt zelfs stalen bogen (18^{10}), maar (18:35) God leert hem den koperen boog spannen. Niet maar „sidderen IN burcht en slot" de vijanden (18^{13}), maar zij komen sidderend UIT hun sterkten voor het front. (N. 18:46).

* * *

Het lijstje wordt langer dan voor het spannen van de aandacht wenschelijk is. Maar nu heb ik nog niet eens alles genoemd. Ik heb, zooals reeds verleden week beloofd is, niet eens in rekening gebracht de verschillende gevallen, waarin afwijking van den tekst in de berijming door den kommentaar van Prof. Noordtzij wordt geconstateerd, maar door andere heusche kommentaren (vooral Baethgen) nog ten gunste van de berijming in twijfel wordt gesteld, of op andere gronden wordt betoogd. Ik noteerde verscheiden gevallen, waarmee ik den lezer niet zal vermoeien, noch mijzelf. Maar als wij eenmaal den kommentaar van Prof. Noordtzij zouden aanvaarden, (die immers voor onze menschen bestemd is), dan is slechts dit het gevolg, dat het aantal aanmerkingen, dat ik maakte, onmiddellijk te vermeerderen valt; er zijn er onder van groote beteekenis. B.v. in ps. 11 (is vs 2, 3 citaat of niet?); in 11:5 (proeft God den oprechte en ook den goddelooze, of proeft Hij den oprechte en haat Hij den goddelooze?); en voorts 12:6; 13:6; 14:6; 17:2; 18:13; 18:29; 18:36; 18:47; 19:4; 19:5.

Ja, ik verzwijg eigenlijk nog veel meer. Ik zwijg over de leege op-vulsels: de scheurende hemel, het hoog vertrek en de tempelzalen van 20^{1}, waarvan niets in den tekst te vinden is; eveenmin als van het on-zin-nige beweren dat God den mensch een weinig TIJDS onder het englenheir een rang en plaats deed bekleeden (8^{5}); een gedachte, die zoowel met het verband als met Hebr. 2:7 volgens statenvertaling in strijd is (kende Voet zijn N. T. niet beter?). Ik zal niet vragen, of het begrip van het „ijdele", het nietswaardige, het vooze en nietige van het misbaar der volkeren wel tot zijn recht komt in 2^{1}, waar alleen van „woeden en drift" gerept wordt; noch, of, als de „voornamen" in 4:3 worden aangesproken, de berijming wel voldoet, die zonder meer van „mannen" spreekt (4^{1}), noch, of de hoofdletter in Gunstgenoot, gelijk sommige uitgaven in 4^{3} te lezen geven (en dan ten onrechte in messiaansche zin) werkelijk van vriend Ghijsen is; noch of de „tegenstanders" van N. 5:9 terecht als „verspieders" worden aangeduid in 5^{8}. Ik zal niet curieuselijk uitpluizen, waar de dichter van 2^{6} het vandaan haalt, dat de Messias van ouds aan de woedende koningen der HEIDENEN is toegezegd; mijn gemeente zingt er van, en och, ik ook; maar wee mijn zondagsrust, als ik er zoo over preekte! Ik zal niet de verzwakkende verbizondering van de „oneven schaal" uit 7^{2} constateeren, noch rapporteeren, dat Voet blijkbaar geen supralapsarische neigingen vertoonde, als hij in 18^{8} zegt, dat God aan den dichter lust heeft GEKREGEN, toen en toen. Ik zal naar den aard der liefde aannemen, dat „met" in de uitdrukking „ik heb niet godd'loos MET God gehandeld" (17) moet beteekenen: „coram Deo": in Gods tegenwoordigheid. Ook zal ik er niet over klagen, dat er ook onvertaalde resten zijn, b.v. „Belials verschrikkelijke beken" in 18^{5}. Over een „gezwind" varenden God zullen wij niet twisten, wetende, dat de woorden in den loop der eeuwen anderen klank krijgen; noch over de vraag, of de overgang tusschen het eerste gedeelte (natuur) en het tweede gedeelte (wet) in ps. 19 niet wat meer geaccentueerd is, dan de bijbel zelf toelaat (temeer, waar het rijm zegt, dat „des Heeren wet nochtans verspreidt volmaakter glans, dewijl zij 't hart BEKEERT", waarvoor N. leest: ver-